

BOEREN-ERF-GOED
Gelderland

Juryrapport

Verkiezing Gelders Boerenerf 2014

Erfgoed en Zorg

Correspondentieadres:

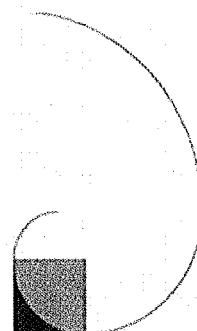
Westervoortsedijk 67-D | 6827 AT Arnhem | T: 026 35 21 690 | E: info@gelderserfgoed.nl

**Gelders
Erfgoed**

Stichting Landschapsbeheer Gelderland
zorg voor ons landschap

**GELDERS
GENOOTSCHAP**

Boeren-Erf-Goed Gelderland

Gelderland heeft honderden mooie boerenerven. Boerenerven horen bij het landschap en bepalen de streekidentiteit. Boeren-Erf-Goed Gelderland – een initiatief van Stichting Landschapsbeheer Gelderland, het Gelders Genootschap en Gelders Erfgoed – wil dit onder de aandacht brengen.

Wat doet Boeren-Erf-Goed Gelderland?

Boeren-Erf-Goed Gelderland doet dit met name door het betrekken van Gelderlanders bij de duurzame instandhouding van historische boerenerven. Zij vraagt binnen de provincie maatschappelijke aandacht voor het historische boerenerf als belangrijke drager van landschap en streekidentiteit, zodat herstel en ontwikkeling van boerenerven en streekeigen inpassingen van nieuwe ontwikkelingen rond wonen en werken in het platteland blijven plaatsvinden.

Boeren-Erf-Goed Gelderland informeert en enthousiasmeert bewoners en eigenaren van boerenerven. Het verzamelen van kennis en het ontsluiten van informatie over streekeigen inrichting van het boerenerf is daarbij cruciaal. Naast de bewoners van boerenerven richt Boeren-Erf-Goed Gelderland zich op inwoners van Gelderland. Deze wil zij informeren over streekeigen boerenerven en hun belang voor het landschap. Boeren-Erf-Goed Gelderland verbindt organisaties (inclusief overheden) op het gebied van boerenerf. Kortom, het actief betrekken van mensen bij de cultuurhistorische boerenerven in hun omgeving staat centraal bij Boeren-Erf-Goed Gelderland.

De verkiezing

Het boerenerf onder de aandacht brengen gebeurde ook dit jaar door middel van een verkiezing van het Gelders Boerenerf van het jaar. In totaal meldden 9 boerenerven, verspreid over de hele provincie, zich aan voor de verkiezing. Deze geografische spreiding wijst er op dat in alle gebieden van Gelderland waardering bestaat voor agrarisch erfgoed. Op het boerenerf komt dit erfgoed namelijk bij elkaar. Het erf is een complexiteit van gebouwen, beplanting, indeling, begrenzing en landschap die op elkaar inwerken, elkaar versterken en soms beschouwd kunnen worden als contrasten of verwijzingen naar verschillende tijden.

Verkiezing Gelders Boerenerf 2014

Uit de negen aanmeldingen werden vijf erven genomineerd voor de publieksstemming. Via de website van Boeren-Erf-Goed Gelderland (www.boerenerfgoedgelderland.nl) kon het publiek de erven bekijken en stemmen op haar favoriet. Van 1 juli tot 15 september 2014 werden er enkele duizenden stemmen uitgebracht. De drie meest gewaardeerde erven kregen bezoek van een vakjury die de taak had de allerbeste te benoemen.

De jury

Deze jury bestond uit vijf onafhankelijke deskundigen: Ben Bregman (adviseur Erfgoed en Onderwijs bij Gelders Erfgoed), Paul Thissen (programmacoördinator Cultuurhistorie), Jacomien Luchtenbelt (bewoonster van IJsselhoeve de Werwerhof), John van Zuijlen (bouwhistoricus en oud-directeur van de Stichting Historisch Boerderij Onderzoek), Arjan Vriend (directeur Landschapsbeheer Gelderland) en Gerard Derks (adviseur cultuurhistorie bij Gelders Genootschap). Op 26 september 2014 bezochten zij de drie publieksfavorieten, namelijk:

Boerenerf Den Ouden Dijk, te Herwijnen

Boerenerf Landgoed de Kranenburg, te Kranenburg

Boerenerf Hoeve op Vollenhof, te Wezep

De jury was onder de indruk van de erven. Niet alleen vanwege de kwaliteit maar juist vanwege de inzet en toewijding van de eigenaren. Oude en nieuwe elementen worden samengevoegd voor hedendaags gebruik. Dat is precies wat de provincie graag ziet: erfgoed niet als doel op zichzelf, maar verbonden met eigentijdse functies. Alleen zo kan het erfgoed van Gelderland behouden blijven. De combinatie met wonen, werken en recreëren maakt het tot levend erfgoed. De jury vindt alle drie de erven van betekenis voor de omgeving, omdat zij deel uitmaken van het cultuurlandschap rondom. De eigenaren hebben elk hun eigen ideeën over de boerderij en dat zie je. Stuk voor stuk zijn het mooie ensembles met een eigen karakter.

Beoordelingscriteria

De jury beoordeelde de drie erven op basis van een viertal criteria. Op de website van Boeren-Erf-Goed Gelderland waren deze vooraf bekend.

Het karakter van het erf en de ligging in het landschap

Hierbij werd gelet op de oorspronkelijke en huidige ligging, de inpassing in en relatie tot de omgeving, de begrenzing van het erf, de beplanting in algemene zin, de verharding en indeling in relatie tot het gebruik van de gebouwen en de logistiek van het erf.

De erfbeplanting

De jury keek naar de streekeigenheid van de erfbeplanting, de erfverharding in relatie tot die van vroegere tijden en de overige op het erf aanwezige elementen. Hierbij was ook oog voor de ontwikkeling die het erf in de loop der tijd heeft doorgemaakt.

De gebouwen

Het karakter en de verschijningsvorm van de op het erf aanwezige gebouwen werden beoordeeld. Wat is hun cultuurhistorische waarde? Verder beoordeelde de jury de authenticiteit, de functies en/of functieveranderingen, en de aanwezigheid en inpassing van moderne gebouwen.

De streekeigenheid

Hierbij werd beoordeeld of en in welke mate het complex (boerderij en erf) een goed voorbeeld vormt van streekeigenheid.

Bevindingen van de jury

De jury heeft, naar aanleiding van haar jurybezoek op 26 september, haar bevindingen van de drie erven op een rij gezet. Hierna volgen de samenvattingen van deze bevindingen per boerenerf.

Boerenerf Den Ouden Dijk (Herwijnen)

Boerderij Den Ouden Dijk, daterend uit 1651, heeft een L-vormige plattegrond. Het is een zogenoemde krukhuisboerderij, gelegen aan een verhoogd terrein aan de wiel. De prachtige boerderij heeft nog veel authentieke elementen in zich. Den Ouden Dijk wordt momenteel gebruikt als trouw- en vergaderlocatie. Het erf ligt er keurig bij, maar de beperkte functie en daarmee bedrijvigheid van de boerderij maakt het geheel enigszins steriel.

Gebouwen

De prachtige originele voorgevel van de boerderij laat de oorspronkelijke indeling tussen opkamer en kelder zien. De gevelindeling is ongewijzigd. Er is met respect omgegaan met de oude indeling, structuren en materialen. Op het erf staan verder een bakhuisje en een gerestaureerde steltenberg, welke goed is ingepast. Op het achtererf stond vroeger een vloedschuur. De fundamenteen daarvan zijn nog zichtbaar. Een opmerkelijk detail is de een meter hoge stenen voerbak.

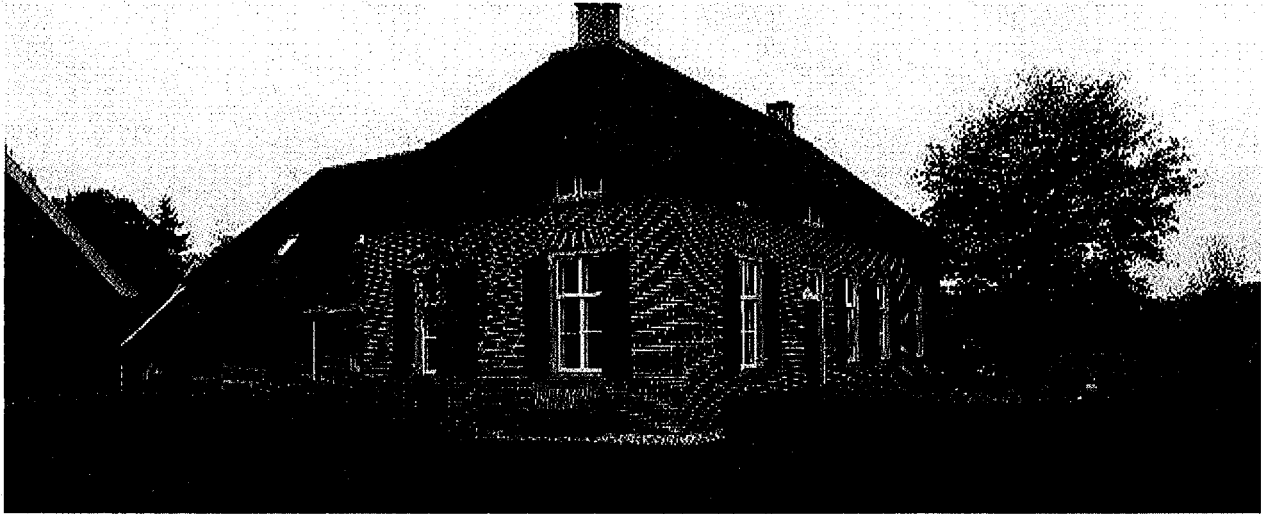
Ligging

De zeventiende-eeuwse boerderij is karakteristiek voor het rivierengebied. De boerderij ligt werkelijk schitterend in het landschap, op de westzijde van de "Oude Wiel". De gebouwen rondom zijn zeer streekeigen.

Beplanting

De boomgaarden met streekeigen fruitsoorten staan op wallen, wat erg bijzonder is. De keus voor een moderne border met buxusrand tegen de gevel, is begrijpelijk in verband met de functie als trouwlocatie. De vorm en soort beplanting heeft echter weinig met de originele functie van het boerenerf te maken. De originele moestuin is helaas verdwenen.

Boerenerf Landgoed de Kranenburg (Kranenburg)

De negentiende-eeuwse T-boerderij 'de Kranenburg' werd eind twintigste eeuw met zorg gerestaureerd. Het verkreeg de NSW-status. Haar tegenwoordige functie als paardenhouderij is vanzelfsprekend maar onnadrukkelijk aanwezig op het erf en in het landschap. Daarnaast is een deel van de boerderij in gebruik als Bed and Breakfast.

Gebouwen

Het erf is harmonieus ingeland en er bestaat een goede scheiding tussen historische en moderne gebouwen. De laatsten vallen niet uit de toon door volume, ligging, materiaal- en kleurgebruik. De gevelindeling van de boerderij is origineel. Het achterhuis en de zijgevels zijn vernieuwd. In de vloer is de voormalige stalindeling nog zichtbaar.

Ligging

De ligging in het landschap is erg fraai. Er zijn mooie zichtlijnen vanaf het erf naar de kerk van Kranenburg. De nieuwbouw ligt op een logische plek op het erf. Het ensemble ligt niet alleen harmonieus in het landschap, maar is er ook een bijdrage aan. Het heeft een gemoedelijke en verzorgde uitstraling. Een nominatie waardig!

Beplanting

Het erf kent veel streekeigen soorten, maar ook veel losse elementen. Hier en daar ontbreekt de samenhang. De erfverharding is zowel mooi als praktisch. Gras is de verbindende factor op het erf. De siertuin, moestuin en boomgaard zijn elementen die de authenticiteit onderstrepen en vergroten.

Boerenerf Hoeve op Vollenhof (Wezep)

Sinds 2010 heeft Hoeve op Vollenhof haar actieve boerderijfunctie terug. De zorgboerderij biedt dagactiviteiten voor mensen met een psychische aandoening of een vorm van autisme. Deze nieuwe functie is goed binnen het erf ingepast. Er is veel bedrijvigheid en dit brengt de authenticiteit van het boerenerf tot leven.

Gebouwen

De van oorsprong achttiende-eeuwse boerderij van het hallehuis type is naar één zijde is uitgebouwd waardoor een l-vormige plattegrond ontstond. Bij de laatste restauratie is het pleisterwerk van het voorhuis ontdaan waardoor de authenticiteit werd hersteld en interessante bouwspanen zichtbaar werden. De achtergevel is helaas aangetast door onder andere bepleistering. De gebouwen op het erf zijn gecentreerd rondom een verhard erf waardoor het karakter van een binnenplaats ontstaat.

Ligging

De ligging is mooi en ongeschonden. De oprijlaan is prachtig. De boerderij is onderdeel van een landgoed. Dit verklaart de afwijkende situering en vormgeving van de gebouwen. Het erf wordt omsloten door gracht en heggen en ligt prachtig in het landgoederenlandschap langs dit deel van de Zuiderzeestraatweg.

Beplanting

Naast de dierenhouderij en -productie vindt er fruit- en groenteteelt plaats. Aangezien de hoeve pas sinds vier jaar een nieuwe functie als zorgboerderij heeft, is de beplanting op het erf nog jong. Veel begroeiing is klein en laag. Hierdoor is de structuur op het erf nog niet ten geheel zichtbaar. Met de tijd zal dit beter worden. Over twintig jaar zal het erf veel voller zijn.

De uitslag

Het aanwijzen van een winnaar was zeker niet eenvoudig. Ieder boerenerf heeft zijn plus- en minpunten. Elk van de drie boerenerven was bijzonder op zijn eigen manier. Deze diversiteit maakte het extra lastig tot een besluit te komen.

Het was een nek-aan-nek race tussen de eerste en tweede plaats, maar uiteindelijk heeft de jury, na het nodige overleg, een eindoordeel weten te vormen. Zij heeft – gelet op eerder genoemde vier criteria – besloten om uit te roepen als

Gelders Boerenerf van het jaar 2014

Hoeve op **Vollenhof** in Wezep

Tweede en derde, zeer eervolle plaatsen, zijn toegekend aan respectievelijk Landgoed de Kranenburg in Kranenburg en Den Ouden Dijk in Herwijnen.

Arnhem, 17 november 2014.